

Harm Jan Tulp, advocaat bij Dommerholt en zijn vrouw Petra, docente, met hun zoon Kees (2) uit Zuid-Afrika. "Wij noemen hem 'De Zwarte Tulp'."

TEKST RESI LANKESTER BEELD MARIE CÉCILE THUIS

Jarenlang zwanger

Een enorme juridische rompslomp, eindeloos wachten: simpel is een adoptieprocedure zeker niet. Voor een jurist die gewend is de touwtjes in handen te hebben, is het wennen overgeleverd te zijn aan de bureaucratie. Een juridische achtergrond heeft ook voordelen: "Ik heb mijn eigen pleidooi tot voornaamwijziging gevoerd."

DE ZWARTE TULP, zo noemen Harm Jan Tulp (34, advocaat bij Dommerholt) en zijn vrouw Petra (36, docente) hun zoon Kees (2). In april 2005 haalden ze hem op uit Zuid-Afrika. Eerder dan verwacht, want begin 2005 was hun verteld dat het wachten nog drie maanden tot een jaar zou kunnen duren. Harm Jan: "Ik had inmiddels geleerd om dan maar uit te gaan van het ergste, anders is het wel erg lang wachten."

Wachten, wachten en nog eens wachten: als iets geduld en uithoudingsvermogen vergt, is het een adoptieprocedure. De procedure van Harm Jan en Petra duurde in totaal bijna vier jaar. 'Een olifantendracht', zoals Harm Jan het noemt. Voor een jurist, die gewend is om de touwtjes in handen te hebben, geen gemakkelijke opgave. "Ik ben gewend om zelf in de *driver's seat* te zitten en ik weet graag van te voren waar ik aan toe ben. Veel doen vind ik niet erg, als ik maar een overzichtelijke lijst heb waar ik telkens iets van kan afvinken. Maar dat kun je dus wel vergeten tijdens zo'n procedure; er is telkens een onverwachte kink in de kabel. Het voelde regelmatig alsof we in een trein zaten die opeens, *in the middle of nowhere*, stopte en daar bleef staan, zonder omroepbericht. Vreselijk; om die reden zit ik ook liever in de auto, dan weet je tenminste waarom je stilstaat en kun je kiezen voor een alternatieve route."

Maar alternatieve routes waren er niet bij. De stappen liggen van tevoren vast: allereerst de aanvraag bij het ministerie van Justitie, dan een verplichte adoptie cursus, diverse onderzoeken door onder meer de Raad voor de Kinderbescherming en verschillende intakegesprekken. "Die onderzoeken en intakegesprekken gaan v&er. Ze willen echt alles van je weten. Zo kreeg ik de mededeling dat ze mijn justitieel doopceel gingen lichten. 'Verzwijgt u vooral niks, want we komen er toch wel achter.' Dat ik als advocaat beëdigd ben, deed niet ter zake. Uit recalcitrantie grapte ik dat ik wel eens een transactievoorstel had gehad in mijn studententijd, wegens te hard rijden. Nou, dat viel niet bepaald in goede aarde. Of ik soms van plan was om dat ook te doen met mijn kind in de auto. Waanzinnig natuurlijk."

Voornaamwijziging

Hoe frustrerend het bureaucratisch stappenplan soms ook was, Harm Jan merkte dat hij er door zijn werk makkelijker mee kon omgaan dan zijn vrouw Petra, die niet als jurist werkt. "Ik ben gewend te denken in termijnen en kan me neerleggen bij de regels van de wet. Ik snap waarom bepaalde stappen lang duren en ik kan daarin berusten. Iemand zonder die achtergrond - dat merk ik ook aan sommige cliënten - kan zich ontzettend machteloos gevoelen: w&arom duurt het nou zo lang."

Ook op andere gebieden bleek het vak van Harm Jan zijn voordelen te hebben. "Kees had van zijn biologische moeder een typische Zuid-Afrikaanse naam gekregen. Die maakt deel uit van zijn identiteit dus die behouden we, maar daarnaast wilden we hem graag een Nederlandse naam geven. Ik ben me toen in het naamrecht gaan verdiepen - in het dagelijks leven werk ik in het bank- en effectrecht. Ik heb mijn eigen processtukken geschreven en een verzoek tot voornaamwijziging ingediend. Zo'n procedure kan in principe gewoon op de stukken worden afgedaan,

maar om er een feestje van te maken heb ik mondelinge behandeling gevraagd bij de rechtbank in Leeuwarden. Ik ben een geboren Fries, dus het leek me leuk om mijn pleidooi in het Fries te houden. We hadden mijn ouders en die van Petra uitgenodigd en Kees was er natuurlijk ook bij, hij lag heerlijk te slapen in Petra's armen. De rechter moest er wel om lachen; hij opende de zitting met de mededeling dat hij deze met buitengewoon genoegen had voorbereid."

Adoptiezwanger

Imke Soesbeek-Blatter (34, hoofd recruitment bij advocatenkantoor Houthoff Buruma, voorheen advocaat bij Stibbe) en haar man Peter Soesbeek (35, bankier) meldden zich in 2002 aan voor adoptie. Imke: "Na aanmelding kregen we een nummer en toen begon het: wachten." Iets waar ze niet erg goed in is. "In mijn werk ben ik gewend om snel te schakelen. Om veel te doen en snel te handelen. Dat bleek tijdens deze procedure totaal niet aan de orde. Gelukkig waren we daar al enigszins op voorbereid, dus we zijn wel gewoon doorgegaan met ons leven; we hebben niet alles stilgelegd 'in afwachting van'." De eerste stap in het proces kwam pas na anderhalf jaar. "Toen kregen we de uitnodiging voor de verplichte adoptiecursus. Die duurde ruim twee maanden, waarna het raadsonderzoek voor de Kinderbescherming volgde. Daarop kregen we de beginseltoestemming – dat we officieel tot adoptie mochten overgaan – en konden we ons aanmelden bij de vergunninghouder, in ons geval Wereldkinderen (de vergunninghouder onderhoudt het contact met het adoptieland, red.). In die periode kreeg ik echt het idee dat het opschoot, ik zat er helemaal klaar voor. Zeker toen we in september 2005 het bericht kregen dat we waarschijnlijk begin 2006 naar China konden afreizen."

De teleurstelling was groot toen bleek dat het traject toch nog iets langer zou gaan duren dan voorspeld was. "Dat was het zwaarste moment van de hele procedure. Ik had eindelijk het gevoel toegelaten dat ik nu echt 'adoptiezwanger' was en toen werd het toch weer uitgesteld. Die onmacht die je voelt, met name als de wachttijden steeds weer oplopen, dat is het zwaarste van het hele traject. Ik vond het lastig om te ervaren dat je daar zelf niets aan kunt veranderen."

De vertragingen stapelden zich op, waardoor het geplande afreizen telkens verschoof: van begin naar midden 2006, naar eind 2006. "Inmiddels hebben we goede hoop dat we voorjaar 2007 naar China kunnen."

Chinees Nieuwjaar

Voor juristen Raymond Gustenhoven (42, advocaat bij Trip Advocaten) en Wilma van der Woude (43, interim-bedrijfsjurist) verliep de procedure allesbehalve gestrest. Sinds december 2005 hebben zij hun dochtertje Alessandra (3) in huis, geadopteerd uit China. Wilma: "We hebben heel lang nagedacht over adoptie. Pas toen we ons er bij neerlegden dat een kindje van onszelf er niet meer van zou komen, begonnen we de gedachte aan adoptie toe te laten. Zonder dat we er volledig van overtuigd waren, zijn we de procedure ingegaan. Ik was toen 38 en wilde niet het risico lopen dat als we er echt aan toe zouden zijn, we er te oud voor waren."

De procedure verliep, zoals verwacht, niet al te vlot. De verplichte cursus begon pas twintig maanden na de aanvraag. "Maar omdat we nog steeds niet de knop hadden omgezet dat we echt wilden adopteren, voelde dat niet als wachten. We wilden graag een gezin, maar we hadden het ook fijn met zijn tweeën. En in hoeverre zet je je hele leven op zijn kop door een kindje te adopteren? We hebben de wachttijd gebruikt om ons af te vragen of we er echt klaar voor waren." Ook tijdens de cursus, in 2003, was het nog niet zeker of ze de adoptie zouden voortzetten. "We zagen de cursus als een oriëntatie. Leerzaam was het in elk geval wel, want in ons dagelijks leven kwamen we nauwelijks in contact met kinderen."

Na de cursus en het onderzoek door de Raad voor de Kinderbescherming in 2004, kregen Wilma en Raymond halverwege 2004 officieel toestemming om te adopteren. Toen begon de hele papierwinkel. Raymond: "Dat we allebei jurist zijn, heeft wel in ons voordeel gewerkt. We zijn gewend met bestaande procedures en voorschriften om te gaan. Je gaat niet proberen een procedure te veranderen, je vindt er gewoon zo snel mogelijk je weg in." Wilma: "We zien dingen niet snel als een belemmering; je belt even, mailt even of rijdt er even langs. En als blijkt dat het allemaal toch weer anders moet, doen we het toch anders?" Raymond: "Natuurlijk zit er wel eens iets tegen. Als je 's ochtends vroeg vanuit Sneek naar Den Haag rijdt om op tijd bij het Chinese consulaat te zijn en dan voor een dichte deur staat: 'Vandaag gesloten wegens Chinees Nieuwjaar'. Dat is best vervelend. Maar ach, dan ga je een dagje winkelen in Den Haag en rijd je een week later nog eens op en neer."

Verzamelwoede

In oktober 2005 kregen Wilma en Raymond eindelijk bericht dat er een dochter voor hen was gevonden en dat ze eind 2005 konden afreizen, met nog zeven adoptiestellen. Raymond: "In de loop van dat jaar was de knop dat we zouden gaan adopteren al langzaam maar zeker omgegaan."

Imke Soesbeek-Blatter, hoofd recruitment bij advocatenkantoor Houthoff Buruma en haar man Peter Soesbeek, bankier: "De onmacht is het zwaarste van het hele traject."

Raymond Gustenhoven, advocaat bij Trip Advocaten en Wilma van der Woude, interim-bedrijfsjurist, met hun dochtertje Alessandra (3) uit China. "We genieten zo van Alessandra dat we best nog een kindje willen."

Maar toen we bericht kregen dat we naar China mochten afreizen, kwam pas het besef: dit gaan we écht doen. Vanaf dat moment konden we niet meer wachten om onze dochter te ontmoeten. Aangezien we ons heel goed hadden voorbereid – we kenden ‘ons dossier’ en hadden alle formulieren klaarliggen – had alles wat ons betreft in no time geregeld kunnen worden. Maar je moet natuurlijk ook rekening houden met de rest van de groep, niet iedereen had het zo ‘vakmatig’ aangepakt. Wat dat betreft vielen we wel een beetje uit de toon, met onze map vol paperassen waarin werkelijk geen enkel benodigd papiertje ontbrak.”

Toen ze Alessandra dan eindelijk konden ophalen, realiseerden ze zich hoezeer ze hadden toegeleefd naar dat moment. Wilma: “Ik voelde toen pas hoezeer er een droom in vervulling ging.” Over een tweede adoptie denkt het stel inmiddels serieus na. Raymond: “We genieten zo van Alessandra dat we best nog een kindje willen. Wel weer een Chinees meisje hoor, niet van elk soort één. We hebben niet zo’n verzamelwoede.” Wilma: “Waarschijnlijk pakken we het weer aan zoals de eerste keer: gewoon op de wachtlijst gaan staan en dan kijken hoe het voelt. Niet moeilijker maken dan het is.”

Ook Imke noemt de kans groot dat er na de eerste adoptie nog een tweede kindje komt: de lange procedure heeft hen niet afgeschrokken. “Het wachten is het lastigst; in die vier jaar is er alles bij elkaar één jaar geweest waarin we daadwerkelijk iets konden dóen. Die actiemomenten heb ik met beide handen aangegrepen: als er een bepaald document moest komen, zorgde ik dat ik het zo snel mogelijk bij de betreffende instantie had liggen. Ze waren er telkens weer verbaasd over hoe snel ik al die papieren had verzameld. Gelukkig gaat de tweede keer wat sneller, omdat we de adoptie cursus dan al hebben gedaan. Maar voordat we daar over gaan nadenken, eerst maar afwachten of we inderdaad dit voorjaar naar China mogen afreizen.”

Harm Jan en Petra hebben de keuze inmiddels gemaakt: “Als het goed is reizen we ergens in 2007 af naar Zuid-Afrika, om ons tweede kindje op te halen.”

Adoptie in 2007

“2007 wordt een lastig jaar wat adoptie betreft”, voorspelt Martien Miedema. Zij is hoofd afdeling Relatiebeheer en Voorlichting van vereniging Wereldkinderen, een van zeven zogeheten vergunninghouders in Nederland die adoptie mogen regelen van de overheid. Per jaar verzorgt de vereniging zo’n 55 procent van alle adopties in Nederland. “In 2005 werden er in Nederland nog bijna 1200 kinderen geplaatst, in 2006 waren dat er zo’n 700. Die afname zal zich hoogstwaarschijnlijk dit jaar voortzetten. Dat heeft veel te maken met het feit dat het in China, de grootste aanbieder van kinderen, economisch beter gaat en dat er meer aandacht is voor het plaatsen van kinderen in eigen land. Daarbij heeft voormalig minister Donner in 2005 besloten dat het aantal beginseltoestemmingen (de verklaring waarmee ouders officieel tot adoptie kunnen overgaan, red.) te verhogen van 1500 naar 1800. Daarmee is

de toestroom van aanvragen bij organisaties zoals de onze, sterk toegenomen. Op die manier ontstaan er steeds langere wachtlijsten, want het aantal kinderen is niet toegenomen, integendeel zelfs.” Volgens Wereldkinderen heeft de stap van justitie om adoptie op deze manier toegankelijker te maken, een averechts effect. “Justitie is onder druk van de Tweede Kamer en een kleine groep fanatiek lobbyende ouders tot het besluit gekomen, maar het lost niks op. De wachtlijsten worden langer en wij zullen steeds vaker te maken krijgen met mensen die gefrustreerd zijn omdat ze zo lang moeten wachten.” En dat terwijl de wachtlijsten in principe helemaal niet zo lang waren, vindt Miedema. “Wij hebben in Nederland een zeer solide procedure, die echt niet veel sneller kan. Adoptie is een ingewikkeld proces dat niet gezien kan worden als een makkelijke manier van

gezinsuitbreiding. Momenteel is er een tendens gaande waarbij het belang van de ouders wel erg de boventoon voert, terwijl adoptie eigenlijk alleen gaat om het kind. Het feit dat het aanbod afneemt, is eigenlijk alleen maar toe te juichen.” Miedema vreest dat er door de oplopende wachtlijsten vaker incidenten zullen voorkomen: ouders die hun kind op illegale wijze uit het buitenland halen, bijvoorbeeld uit Vietnam of Cambodja. “In dergelijke zaken blijkt de rechter het kind vervolgens toe te wijzen, in het belang van het kind. Begrijpelijk, maar het zorgt niet voor een preventieve werking.” Wat de toekomst dit jaar verder zal brengen op adoptiegebied, is nog niet zeker. Hoogstwaarschijnlijk zal de procedure veranderen doordat over een aantal wetsvoorstellen wordt besloten. Maar: “Het aanbod zal er in elk geval niet door toenemen. Wachten zal dan ook altijd een belangrijk onderdeel van het proces blijven.”

www.wereldkinderen.nl
www.adoptie.nl

Harm Jan en Petra Tulp hebben inmiddels de papieren voor een nieuwe adoptie-aanvraag naar Zuid-Afrika gestuurd. Vanaf nu duurt het nog 10 - 12 maanden voordat zij hun tweede kindje kunnen ophalen.

Imke en Peter Soesbeek hebben bericht gekregen van Wereldkinderen en verwachten in mei naar China af te reizen om hun zoontje op te halen.